

POPREBEL

Feudalizmus: több mint metafora?

Researchers' Night, Corvinus University, 27 September 2019

ISTVÁN KOLLAI

INSTITUTE OF WORLD ECONOMY

CORVINUS UNIVERSITY OF BUDAPEST

„Feudalizmus”

- Eredetileg történelmi fogalom, egy történelmileg és földrajzilag egyedi korszakot jelöl.

March Bloch: *A feudális társadalom*

- A különböző gazdasági-társadalmi rendszerek komparatív vizsgálatokor már univerzálisabb értelmezés, egy sajátos premodern társadalmi rend leírása

Max Weber: *Economy and society*

„ókori egyiptomi feudalizmus”

„akháj feudalizmus”

„japán feudalizmus”

=> Gazdaság-szociológiában: „refeudalizáció”

=> Politikai gazdaságtanban (kapitalizmus variációi): „feudálkapitalizmus”

Feudálkapitalizmus

„Kapitalizmus variációi” –

A gazdaságtan sajátos kutatási program.

Hogyan lehet itt elhelyezni a feudálkapitalizmust?

Ott használt fogalmak:

- Haveri kapitalizmus
- Foglyul ejtett állam (state capture)
- Business capture

„Refeudalizáció”

A gazdaságszociológia sajátos fogalma

Hasonló fogalmak

- „Feudálszocializmus” (Marx)
- „Feudálbolsevik” mentalitás (Márai)

Definiálás módja

- Nem szemantikai definíció, hanem a különböző társadalmi-gazdasági mintázatok feltárása

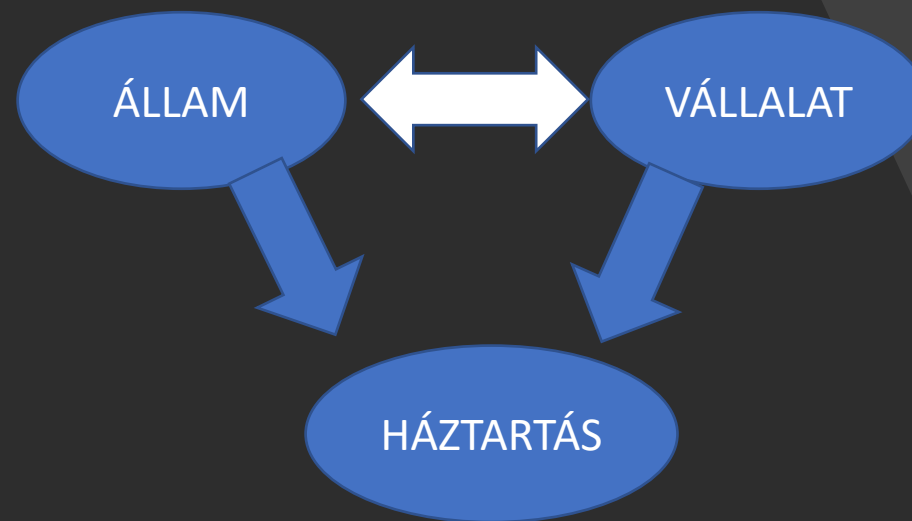
A kapitalizmus anomáliája: a versenyintézmények lebomlása

- A kapitalista verseny intézményes rendje: **Bürokratikus és piaci koordináció mixe**
- Amikor a bürokratikus és piaci koordináció nem tud kiteljesedni: helyet kap a **személyes koordináció** = a cserekapcsolatnál számít a másik féllel kialakított személyes kapcsolat minősége, és a másik fél „személyes ereje”

A „személyes erő” versenyromboló hatása

- A személyes erő érvényesülésének módjához a társadalom ismert felosztásához nyúlunk vissza:
 - Állam
 - Vállalatok
 - Háztartások (mint munkavállalók és fogyasztók)
- HA: a személyes erő vállalat és állam között érvényesül ==> **haveri kapitalizmus**
- HA: a személyes erő vállalat/állam és háztartás között érvényesül ==> **feudálkapitalizmus**
 - Állam által dominált feudálkapitalizmus
 - Vállalat által dominált feudálkapitalizmus

Az operacionalizálás további iránya

- A feudálkapitalizmus legjobban megfogható megjelenési módjainak feltérképezése

Mert vannak helyzetek, amikor a személyes kapcsolatok szerepe rendszer-jelenség, pl. kutatás-fejlesztés (Ouchi: „klánjellegű kooperáció”)

- Munkavállaló nem érvényesíti szerződéses jogait, vagy plusz (le nem írt) kötelezettségeket vállal
- Olyan munkapiaci helyzet, hogy nem a munkavállaló képessége, hanem „személyes ereje” (vagyon, befolyása) határozza meg pozícióját – non-paid internship
- A munkaadó a munkavállaló munkapiacon kívüli tevékenységét is diszkrecionálisan befolyásolja (politikai aktivitást)

Az operacionalizálás lehetséges módszertana

1. Kvalitatív adatgyűjtés – pl. a munkaszerződésen felüli saját vállalatokról („economic ethnography”, „ethnography of power”)
2. Felmérés („befolyás-kutatás”): „Hatalmat jelent-e önmagában a gazdagság?”

-- NYILVÁNVALÓ LEHATÁROLÁSI (FOGALOM-DEFINIÁLÁSI) NEHÉZSÉGEK

Feudalizmus – a fogalom tisztázása

- Nem egyenlő „informalitással”, „haveriséggel”
- Nem történelmileg determinált fogalom: van „Új feudalizmus Észak-Amerikában”
- Kérdés viszont: korábbi regionális történelmi tapasztalatok lehetnek-e hatással mai „demand”-side-ra?
 - Nincs egyértelmű bizonyíték (pl. értékvizsgálatok alapján)
 - Vannak ellene történelmi példa (pl. Finnország)
- Inkább az egyenlőtlenség és a bizonytalanság révén alakul ki a demand-jelleg

Köszönöm a figyelmet!